

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

28. oktober 2020

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 311 (Alm. del) af 24. juli 2020 stillet efter ønske fra Ole Birk Olesen (LA)

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse, hvilken effekt det ville have på BNP og de offentlige finanser i Danmark, såfremt Danmark havde samme beskæftigelsesfrekvens og de samme pensionsrettigheder som Italien, herunder ret til at gå på pension som 62-årig efter 38 år på arbejdsmarkedet?

Svar

Det skal indledningsvist bemærkes, at det ikke er muligt at foretage en fuld beregning af virkningen på de offentlige finanser ved at indføre samme pensionsrettigheder i Danmark, som gælder i Italien. Det skal ses i sammenhæng med, at der er tale om betydelige og helt grundlæggende forskelle i opsparings- og pensionssystemerne mellem de to lande.

Det danske pensionssystem er grundlæggende baseret på tre søjler:

- Offentlige pensioner: Dækker over folkepension med mulighed for pensions-tillæg og supplerende pensionsydelse (ældrecheck). Dertil kommer muligheden for at indbetale til efterløn samt ret til tidlig pension for personer med 42 år eller flere på arbejdsmarkedet.¹
- Arbejdsmarkedspensioner og ATP: Dækker over overenskomstaftalte indbetalinger til pensionsordninger samt lovpligtige indbetalinger til Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP).
- Privattegnede pensionsordninger: Dækker over privattegnede ratepensioner og engangsydelser samt aldersopsparing.

Pensionssystemet i Italien er ikke bygget op på samme måde, men har også elementer af et pay-as-you-go system (lige som folkepensionen i Danmark). Her er ydelserne grundlæggende offentlige, men under den betingelse, at man har indbetalt bidrag i en periode på mindst 20 sammenhængende år. Dertil kommer, at omfanget af ydelserne afhænger af, hvor store bidrag man har indbetalt. Bidragene og

¹ Beregningerne til indeværende svar tager udgangspunkt i *DK2025 - En grøn, retfærdig og ansvarlig genopretning af dansk økonomi*. Dette blev offentliggjort før aftale om ret til tidlig pension blev indgået, og derfor indgår ret til tidlig pension ikke i beregningerne.

forrentningen heraf udgør dog kun en del af ydelsen. En del af ydelsen betales af det offentlige. Det er ikke umiddelbart muligt at lave en tilsvarende opgørelse for danske lønmodtagere eller selvstændige erhvervsdrivende, idet den enkeltes pensionsydelse således bl.a. afhænger af bidragsadfærden gennem et helt arbejdsliv. Arbejdsmarkedsdeltagelsen og opsparingsadfærden er i dansk kontekst foretaget ud fra andre præmisser.²

Italien har en tidlig pensionsordning, hvor både berettigelse og ydelse er baseret på antal aktive år på arbejdsmarkedet. For nuværende er det muligt at gå på tidlig pension i Italien i en alder af 62 år, hvis man har været 38 år på arbejdsmarkedet. Det skal bemærkes, at ovenstående aldersgrænse og aktivitetsperiode for tidlig pension i Italien er midlertidig, og kun gælder for perioden 2019 til 2021. Fra 2022 er det ved lov bestemt, at kravet til aktivitetsperioden hæves til 42 år og 10 måneder for mænd og 41 år og 10 måneder for kvinder.

For så vidt angår beskæftigelsesfrekvenser i Italien, er der foretaget illustrative beregninger af virkningen, hvis det antages, at den aldersbetingede generelle beskæftigelsesadfærd i Danmark er lig den italienske. Som udgangspunkt for beregningen er det forudsat, at de danske beskæftigelsesfrekvenser fordelt på 5-års aldersintervaller i 2025 er lig det tilsvarende italienske niveau i de seneste foreliggende data (2019).

Generelt vil beregningen indebære en betydelig nedjustering af beskæftigelsesfrekvenserne skønnet i den seneste mellemfristede fremskrivning for alle aldersgrupper. Beregningen af de økonomiske konsekvenser er behæftet med betydelig usikkerhed, *jf. nærmere nedenfor*. Bl.a. er den særdeles følsom i forhold til, hvad der lægges til grund vedrørende de personer som overgår fra beskæftigelse til enten at modtage offentlige ydelser eller være selvforsørgende. Det er beregningsteknik antaget, at disse personer overgår til at være på fx dagpenge, førtidspension og selvforsørgelse mv. svarende til, hvordan fordelingen er i Danmark på nuværende tidspunkt.

Beskæftigelsesfrekvensen blandt personer i den erhvervsaktive alder (15-64 årige) er som nævnt generelt lavere i Italien end i Danmark. Forskellen er særlig høj blandt kvinder, hvor godt 50 pct. af 15-64 årige kvinder i Italien er i beskæftigelse ifølge Eurostat - sammenlignet med 73 pct. i Danmark. Blandt mænd er de tilsvarende beskæftigelsesfrekvenser på hhv. 68 pct. i Italien mod 78 pct. i Danmark. Forskellen i beskæftigelsesgrad er størst blandt personer under 30 år og over 60 år, *jf. tabel 1*.

Disse forskelle afspejler en lang række forskelle i både økonomiske forhold – fx uddannelsessammensætning, skatte- og arbejdsmarkedsregler, daginstitutionstilbud mv. – samt forskelle i præferencer og familiestrukturer mv. Herunder skal det også bemærkes, at flere personer går på pension inden den generelle pensionsalder

² For en detaljeret gennemgang af det italienske pensionssystem se *Peer review on Italy – Fiche on pensions* (Ministry of Economy and Finance, november 2019).

i Italien, hvilket bl.a. kan henføres til udbredte muligheder for tidlig pension, *jf. Peer review on Italy – Fiche on pensions* (Ministry of Economy and Finance, november 2019).

Tabel 1
Beskæftigelsesfrekvenser i 2019

Pct.	Samlet		Kvinder		Mænd	
	DK	ITA	DK	ITA	DK	ITA
15 til 64-årige	75,0	59,0	72,0	50,1	78,0	68,0
15 til 19-årige	42,2	3,7	45,1	2,6	39,4	4,8
20 til 24-årige	66,2	32,8	65,1	27,4	67,3	37,6
25 til 29-årige	72,6	56,3	69,3	49,4	75,8	62,9
30 til 34-årige	81,9	68,5	76,5	58,5	87,1	78,4
35 til 39-årige	85,0	72,5	80,3	61,3	89,5	83,7
40 til 44-årige	86,2	74,4	82,5	63,3	89,8	85,6
45 til 49-årige	86,5	74,2	83,3	63,8	89,7	84,8
50 til 54-årige	84,0	72,3	81,0	60,8	87,0	84,2
55 til 59-årige	82,1	65,2	79,9	53,9	84,3	77,2
60 til 64-årige	59,3	41,7	52,5	34,0	66,2	50,0
65 til 69-årige	22,0	13,4	12,9	9,3	31,6	17,9
70 til 74-årige	8,2	4,0	4,1	1,8	12,6	6,5

Anm.: Beskæftigelsesfrekvensen er regnet som pct. af af befolkningen.
Kilde: Eurostat.

I sammenligningen af tallene skal man være opmærksom på, at der ikke er korrigeret for forskelle i fx konjunktursituationen i 2019 i henholdsvis Danmark og Italien. EU-kommissionen skønnede i sine landerapporter, at Danmark i 2019 befandt sig i en omtrent neutral konjunktursituation, mens kommissionen skønnede at Italien havde flere ledige ressourcer, svarende til at beskæftigelsen ville kunne vokse uden at det gav anledning til uholdbare stigninger i lønstigningstakten.³ Dette bør medtages i vurderingen af forskellene.

Hvis de aldersbetingede beskæftigelsesfrekvenser i Danmark var som i Italien, ville det svare til, at beskæftigelsen ville være ca. 500.000 fuldtidspersoner lavere i 2025 end forudsat i *DK2025 - En grøn, retfærdig og ansvarlig genopretning af dansk økonomi*. Det svarer til en nedgang på knap 20 pct. Det vurderes, at BNP vil falde i omtrent samme størrelsesorden.

³ 2020 European Semester: Country Reports. EU-Kommissionen. Kommissionen skønnede et outputgab på ca. nul procent for Danmark og et beskedent negativt outputgab for Italien i 2019.

Det vurderes skønsmæssigt at give en forværring af den offentlige saldo med i størrelsesordenen ca. 200 mia. kr. (2021-niveau) i 2025 svarende til knap 9 pct. af BNP alene ved at sætte beskæftigelsesfrekvensen i Danmark som i Italien.

Der er ikke indregnet afledte virkninger på de offentlige driftsudgifter som følge af ændringen i beskæftigelsesfrekvenserne, ligesom der heller ikke er indregnet ændringer i timeproduktiviteten.

Det skal understreges, at de ovenfor anførte virkninger skal tolkes med betydelig varsomhed, idet en nedgang i beskæftigelsesfrekvensen i denne størrelsesorden er ukendt farvand og eventuelt vil have afledte effekter, som der ikke kan tages højde for.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister